



Oi muistatkos Emman

Romanttiset kuutamoiilat eivät unohdu koskaan. Toisin on nimien laita. Tämä on varsinkin vanhempien ihmisten ongelma. Henkilö A (ratkoja) tunnistaa kuvasta henkilön B (vihje ratkaisusanalle), mutta hän ei kuulemaksensaakaan muista tämän nimeä. Nimi pyörii ihan siinä kielen päällä, mutta ei, ei sitten millään tule mieleen. Sitten joku toinen sanoo, että Emmahan se siinä. Ja henkilö A (ratkoja) pyörittelee päättään ja lyö otsaansa ja taivastelee, miten ihmeessä hän ei tuota muistanut. Totta kai se on Emma. Nytkö se dementia iskee? Heti huomennako minut haetaan laitokseen?

Onko tuttu tilanne? No, tällaista sattuu väli-ilä jokaiselle meistä, eikä siitä pidä olla liikaa huolissaan. Tälläkin palstalla on jo monta kertaa todettu, että ristikoiden ratkominen (kuten moni muu ajanviete, joka vaatii hieman älyllistä ponnistelua) pitää mielen virkeänä ja auttaa ehkäisemään ja lykkäämään muistisairauksien syntyä. Tätä emme ole keksineet omasta päästämme, vaan asia on todettu monissa tieteellisissä tutkimuksissa.

Seuraava päätelmä on kuitenkin ihan ikiomani: Voisiko olla niin, että aivoihimme kertyy vuosien varrella niin paljon tietoa, turhaa sekä tarpeellista, että sitä on yksinkertaisesti liikaa? Vuosien varrella kokemuksemme, tietomäärämme ja sanavarastomme karttuu karttumis-taan (ainakin siihen saakka, kun henkilö Alzheimer ihan oikeasti alkaa syövyttää mieltämme). Joskus muisti kuitenkin pätkee, sitä sattuu kaikille, joillekin useammin kuin toisille.

Tietoa on liikaa. Infoähkyksikin tätä kutsutaan. Joka tuutista toivotetaan varsinkin sitä turhaa tietoa, aamusta iltaan ja keskellä yötäkin. Julk-

kisten yksityisasioita, urheilukilpailujen tuloksia, kuvia, nimiä, kuvia, nimiä, kuvianiä, kuvianiä. Ei niitä kaikkia voi aina muistaa tai edes tietää. Onneksi nykyään on sentään laitteet, joiden avulla kaikenlaista tietoa voi met-sästää ja etsiä. Ja tarkistaa arvauksensa.

Tämä on myös sukupolvikysymys. Nuoret ihmiset eivät välttämättä tunne menneiden aikojen kuuluisuuksia. Ja päinvastoin. Itse huomasin tulleen lopullisesti keski-ikäiseksi, kun luin tuoreen kirjan 50 vuotta täyttäneestä Ruisrockista. Huomasin, että en tuntenut suurta osaa festivaalilla 2010-luvulla esiintyneistä artisteista edes nimeltä. Ensikauhistuksen jälkeen huojennuin: minun ei tarvitsekaan tuntea heitä kaikkia. En kuulu mihinkään nuorten alakulttuuriin, joten voin ihan hyvin olla tuntematta. Elämässä pitää tehdä valintoja ja keskittyä sellaisiin asioihin, jotka ovat itselle tärkeitä.

Muisti siis tekee aina silloin tällöin tepposet, eikä sille voi mitään. Laulajat unohtavat joskus itse kirjoittamiensa laulujen sanat. Karaokessa voi onneksi luntata ruudulta. Ja niin soivat kau-niisti vanhat kotimaiset iskelmät ja rokkibiisit. Itse osaan kaikenlaisia lauluja ulkoa sadoittain, ellei tuhansittain. Ainakin sanat palautuvat mieleen heti, kun kappale alkaa soida. Suomeksi, englanniksi, muillakin kielillä.

Niin että kuinka suuri sanavarastomme maha-takaan olla? Kuinka monta henkilönnimeä on aktiivisessa ja passiivisessa muistissamme? Tuhansia, tuhansia, tuhansia. Jos jokin niistä unohtuu, niin onko se niin kauheaa? Ei pitäisi olla.

Thompson on Emma, Kari on Emma, tuoli on Emma, museo on Emma, palkinto on Emma, Jane Austenin romaani on Emma, kälyni kisa-oli Emma.

Antti Parkkinen

antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/